

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft op 21 januari 2015 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën inzake het rapport van de Europese Rekenkamer «De middelen van de EU optimaal benutten: een overzicht («landscape review») van de risico's voor het financiële beheer van de EU-begroting»

<http://www.eca.europa.eu/nl/Pages/DocItem.aspx?did=30031>

De voorzitter van de commissie,
Harbers

De griffier van de commissie,
Groen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het rapport Landscape review van de risico's voor het financieel beheer van de EU-begroting van de Europese Rekenkamer. De VVD vindt het belangrijk dat het financieel beheer van de EU-begroting op orde is en de EU-middelen rechtmatig én doelmatig worden besteed.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de regels voor uitbetaling van middelen uit de EU-begroting en de voorwaarden om deze te ontvangen vaak worden aangevuld door andere subsidiabiliteitscriteria en voorwaarden van lidstaten. Deze aanvullende vereisten kunnen onnodig zijn en tot administratieve lasten leiden. Stelt Nederland ook extra subsidiabiliteitscriteria en voorwaarden? Zo ja, welke en waarom? Hoe kijkt Nederland naar nut en noodzaak van deze extra criteria en voorwaarden en de daaruit voortvloeiende administratieve lasten? En kunnen deze eventueel ook geschrapt worden? Zo nee, waarom niet?

Ingewikkelde subsidiabiliteitsregels en andere voorwaarden kunnen leiden tot onvoldoende gerichte besteding van EU-middelen en een suboptimaal gebruik van de EU-begroting, volgens het onderzoek. Dit kan aanvragers ervan weerhouden een subsidie uit de EU-begroting aan te vragen. De VVD ziet dit al veelvuldig gebeuren bij het MKB dat vanwege de administratieve rompslomp afziet van het aanvragen van subsidie, maar ook bij gemeenten, bijvoorbeeld in relatie tot het ESF. Wat doet Nederland om ervoor te zorgen dat het MKB gewoon eenvoudig en zonder hoge administratieve lasten EU-subsidies kan aanvragen? En wat doet Nederland in meer algemene zin c.q. wat is de inzet van Nederland in Europa om de subsidiabiliteitsregels en andere voorwaarden te vereenvoudigen?

De Europese Rekenkamer geeft al langere tijd aan dat de vastgestelde fouten in de besteding van de EU-middelen verband houden met een verkeerde toepassing van de aanbestedingsregels en -procedures. Wat doet de Commissie en ook Nederland in Europa aan het vereenvoudigen van de aanbestedingsregels en -procedures? Wat wordt hieraan gedaan in het kader van het programma «better regulation»?

De VVD vindt het belangrijk dat het punt dat er mogelijk onvoldoende inspanningen geleverd worden om ervoor te zorgen dat de EU-middelen van meet af aan worden besteed aan de juiste programma's en projecten wordt aangepakt. Nu is dat namelijk niet altijd het geval, omdat de Commissie niet bereid is om voorstellen van lidstaten een halt toe te roepen, volgens het onderzoek. Wat doet Nederland daar in Europees verband aan en hoe gaat de Commissie dat aanpakken?

Uitgaven die niet ten laste horen te komen van de EU-begroting dienen te worden teruggevorderd van de begunstigden, volgens de VVD. Dergelijke correcties zijn echter ingewikkeld te beheren en stimuleren de lidstaten nauwelijks om gebreken in hun systemen aan te pakken, volgens de onderzoekers. Wat wordt gedaan om dit op te lossen?

De leden van de VVD-fractie lezen dat naast het bedrag van 908 miljard euro (betalingen) dat is overeengekomen in het kader van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014–2020 de lidstaten in de toekomst nog eens 326 miljard euro moeten bijdragen voor vastleggingen die zijn gedaan in het kader van eerdere MFK's. De VVD vindt dit zorgelijk. Extra bijdragen aan de EU hebben weinig tot geen draagvlak in Nederland en zullen het

draagvlak voor de EU in de toekomst alleen maar ondermijnen. Welke gevolgen heeft dit voor de Nederlandse bijdrage in toekomstige jaren? Waarom zijn er voor vastleggingen ofwel verplichtingen in de toekomst geen voorzieningen getroffen door de EU ten laste van het relevante MFK? Welke acties worden er ondernomen om extra betalingen in de toekomst te voorkomen?

De controleurs van de Europese Rekenkamer constateren dat het toezicht en het financieel en prestatiebeheer van de Commissie vaak zijn gebaseerd op beperkte, onvolledige of onbetrouwbare informatie. Hoe wordt dit in de toekomst verbeterd?

De VVD wil dat de EU-middelen niet alleen rechtmatig, maar ook doelmatig worden besteed. Om prestatiebeheer te bevorderen dienen de doelstellingen van de EU-begroting duidelijk te worden geformuleerd, zodat de voortgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen kan worden gemeten. Hoe wordt het verbeteren van de doelmatigheid van de besteding van de EU-middelen aangepakt?

Volgens de Europese Rekenkamer dient de Commissie pro-actiever te werk te gaan om gevallen van «overregulering» op te sporen en dienen er in de toekomst ook inspanningen te worden geleverd om de wetgeving te vereenvoudigen, realistische en duidelijke subsidiabiliteitsvoorwaarden vast te stellen (met name op nationaal niveau) en meer gebruik te maken van forfaitaire of vaste betalingen op basis van resultaten in plaats van inputkosten. Hoe gaat dit gerealiseerd worden? Hoe wordt hier in het kader van «better regulation» aandacht aan besteed? Hoe pakt Nederland dit punt zelf op nationaal niveau op?

EU-middelen worden soms gebruikt voor activiteiten die toch wel door de lidstaten en andere begunstigden zouden zijn uitgevoerd («buitenkans-effect»). Dat is volgens de VVD natuurlijk niet de bedoeling. Hoe kan dit in de toekomst worden voorkomen?

Ongeveer 72% van het totale budget voor rubriek 1 (slimme en inclusieve groei) van het MFK is gereserveerd (voorafgaande toewijzingen) voor de lidstaten op basis van bbp- en bni-criteria. Wat vindt Nederland hiervan? In hoeverre draagt dit bij aan een doelmatige en doeltreffende besteding van de EU-middelen?

Rubriek 2 MFK (natuurlijke hulpbronnen). Rechtstreekse steun aan landbouwers (regeling inzake een enkele areaalbetaling en bedrijfstoelageregeling) ter grootte van 41 miljard euro voor de periode 2014–2020 zal de beoogde begunstigden misschien niet bereiken, volgens het rapport. Er zijn aanwijzingen dat deze steun door hogere pachtprizen en grondprizen wordt opgeslokt. Hoe kan dit worden voorkomen?

De Europese Rekenkamer schetst een aantal van de meest voorkomende inbreuken op de aanbestedingsprocedures. Hoe kan dit in de toekomst worden voorkomen door het vereenvoudigen van de aanbestedingsregels en -procedures? De aanbestedende diensten dienen in hun aankoopbeleid in de nieuwe richtlijnen ook rekening te houden met sociale en milieukwesties. Daarmee wordt volgens de Europese Rekenkamer ook subjectiviteit en extra complexiteit geïntroduceerd, aangezien de toepassing van de regels voor sociale en milieukwesties op interpretatie zal berusten. De VVD is van mening dat het juist minder complex moet worden, zodat er minder fouten gemaakt worden en de administratieve lasten beperkt kunnen worden. Hoe wordt extra complexiteit en subjectiviteit bij de aanbestedingsregels en -procedures voorkomen?

De Europese Commissie werkt aan een programma «better spending». Wat gaat dit programma inhouden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

Met interesse hebben de leden van de PvdA-fractie kennis genomen van het overzicht (landscape review) van de risico's voor het financieel beheer van de EU-begroting van de Europese Rekenkamer. De leden van de PvdA-fractie hebben naar aanleiding van het rapport enkele vragen.

Het is een terugkerende observatie van de Europese Rekenkamer dat de nadruk erg ligt op de besteding van Europese gelden, waardoor er een grote focus bestaat op de naleving van regeltjes en voorwaarden. De leden van de PvdA-fractie maken zich zorgen dat de doelmatigheid van de bestedingen daardoor niet de aandacht krijgt die het verdient. Deelt de Minister deze zorgen? Hoe kan ervoor gezorgd worden dat effectiviteit zwaarder wordt gewogen bij de toekenning en besteding van gelden? Wat zijn de voor- en nadelen van een principle-based systeem ten opzichte van een rule-based systeem van toekenning van gelden?

Deelt de Minister de observaties van de Europese Rekenkamer dat te ingewikkelde voorwaarden in de weg staan aan efficiënte toekenning van gelden? In hoeverre wordt vereenvoudiging reeds aangepakt, bijvoorbeeld door Eurocommissaris Timmermans? Ziet de Minister mogelijkheden om procedures te vereenvoudigen voor zover zij betrekking hebben op het nationale, Nederlandse, deel van aanvragen? In hoeverre kan de Nederlandse overheid ondersteunend zijn bij het indienen van veelbelovende middelenaanvragen?

De leden van de PvdA-fractie valt op dat de Europese Rekenkamer wederom constateert dat er nog veel fouten worden gemaakt in aanbestedingsprocedures. Waarom worden op dit gebied zoveel fouten gemaakt? Heeft dit te maken met de decentrale aard van de bestedingen? Er lijkt vaak sprake te zijn van onterechte onderhandse gunning, als voorbeeld worden daarbij door de Europese Rekenkamer in het jaarverslag ook projecten in Duitsland en België genoemd. In hoeverre kan Nederland zelf dit soort praktijken signaleren? Bestaan er mogelijkheden voor Nederland om in te grijpen indien dergelijke praktijken worden gesignaleerd? Weet de Minister om welke projecten het gaat, en zijn er Nederlandse bedrijven in de grensstreek gedupeerd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met stijgende verbazing kennisgenomen van het rapport van de Europese Rekenkamer over de risico's van het financieel beheer van de EU-begroting. Deze leden delen de conclusie van de Europese Rekenkamer dat «de regeringen en belastingbetalers van de lidstaten willen dat de middelen die zij bijdragen aan de EU-begroting, meer opleveren».

De leden van de CDA-fractie lezen dat de nadruk binnen de EU-verantwoording erg sterk op de besteding van de EU-begroting ligt in plaats van welke doelen de EU-begroting heeft. Deelt de Minister de opvatting van deze leden dat dit een ontluisterende conclusie is? Welke acties gaat de Minister ondernemen om de besteding van EU-gelden weer over de te behalen doelen te laten gaan en niet over het uitgeven om het uitgeven? De leden van de CDA-fractie vragen in dit licht de Minister of hij voorbeelden kent van EU-uitgaven die naar zijn mening beter niet gedaan hadden kunnen worden.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Europese Rekenkamer ziet dat EU-gelden niet altijd terecht komen bij projecten en doelen die een

lidstaat overstijgend doel dienen. Zo levert de EU soms cofinanciering voor lokale, regionale of nationale projecten en constateert de Europese Rekenkamer dat die projecten zonder EU-financiering misschien ook wel van de grond zouden komen. Deelt de Minister de conclusie van de Europese Rekenkamer dat uitgaven van de EU altijd een EU-dimensie moeten hebben? Welke maatregelen onderneemt de Minister om er voor te zorgen dat er in lidstaten geen projecten worden gefinancierd met EU-gelden die geen EU-dimensie hebben? Is de Minister bereid om eurocommissaris Timmermans te vragen om aan zijn opdracht van het verminderen van EU-regulering de taak toe te voegen een onderzoek naar welke EU-uitgaven de subsidiariteitstoets niet doorstaan? Tevens vragen de leden van de CDA-fractie of de Minister bereid is eurocommissaris Timmermans te verzoeken de besteding van EU-gelden en de verantwoording daarover op orde te krijgen zodat de Europese Rekenkamer een positief oordeel over de EU-uitgaven kan afgeven.

De CDA-fractie constateert dat de Europese Rekenkamer al twintig jaar op rij een afkeurend oordeel over de EU-uitgaven heeft gegeven, evenals de Nederlandse regering. Welke drukmiddelen ziet de Minister nog om de EU te bewegen om de uitgaven juist te verantwoorden, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Volgend hierop vragen deze leden wanneer voor de Minister de maat vol is als het gaat over het niet goedkeuren van de EU-uitgaven en welke actie hij vervolgens onderneemt wanneer die maat vol is?